

**ВИКОРИСТАННЯ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ НА
УРОКАХ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

Стаття розкриває особливості використання ілюстративного матеріалу на уроках словесності в загальноосвітньому навчальному закладі.

Шкільна освіта в Україні сьогодні стрімко розвивається і швидко оновлюється. Саме тому сучасний урок української мови та літератури вимагає від учителів сумлінної підготовки, обізнаності, всебічної розвиненості, креативності і, безумовно, творчості. Крім того, нові умови підштовхують ще й до пошуку нових шляхів підвищення рівня знань учнів. На успішність школярів, їх самореалізацію, удосконалення впливає чимало чинників. І завдання вчителя-предметника повинно полягати в підборі найцікавіших, найвдаліших інструментів, за допомогою яких він зможе торкнутися не лише розуму, свідомості дитини, а й його душі, внутрішнього світу.

Навчання дітей старшої школи тісно пов'язане з необхідністю враховувати важливі психологічні закономірності їхнього розвитку. Учні шкільного віку мають багато прихованих можливостей розвитку, які дуже важливо своєчасно виявити та підтримати. Реалізація потенційних можливостей інтелектуального та морально-вольового розвитку школярів потребує особливих умов навчання. Саме тому специфіка змісту програм, вікові та індивідуальні особливості учнів вимагають правильного добору форм, методів і прийомів опрацювання навчального матеріалу.

У будь-якому віці учні часто сприймають навколишній світ зоровими аналізаторами, формуючи у своїй свідомості думки-образи. Тож у процесі засвоєння знань, формування вмінь та навичок, розвитку й вихованню особистості дуже доцільним є використання різних засобів наочності.

Наочність – один із невід'ємних принципів навчання, що визначає загальну спрямованість навчального процесу, впливає на його зміст, форми й методи, допомагає позбутися абстрактності в засвоєнні учнями знань [6, с. 354].

Значенням наочності в цілому й ілюстративного матеріалу зокрема цікавилися такі науковці, як Є. Пасічник, М. Пентилюк, В. Уліщенко, Л. Мозгова, І. Ворона, Я. Кодлюк, О. Білан, С. Симоненко, Т. Фролова, О. Онищенко, О. Сагірова, Я. Коломинський, Е. Панько. Значна кількість науковців розглядають тему через призму початкової школи. Цілком очевидно, що питання не вивчене всебічно, тож ми можемо вважати тему нашої статті

---

* © Хелстовська О. О.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

актуальною, особливо в контексті вивчення української мови та літератури.

Ілюстрації виступають наочною опорою мислення, а відтак значно посилюють пізнавальний, естетичний та емоційний інтерес учня. Крім того, вони можуть вигравно доповнити урок, урізноманітнити його, зробити більш цікавим і насиченим. Тож наше завдання – визначити роль наочності у вивченні української мови та літератури в сучасній школі; дати загальну характеристику ілюстраціям як засобу наочності; з'ясувати доречність використання демонстраційного матеріалу на уроках мови; чітко окреслити методичні аспекти використання ілюстрацій та малюнків на уроках літератури.

У Вікіпедії знаходимо таке визначення терміна «ілюстрація» – це зображення, що супроводжує текст літературного твору, газетної статті тощо з метою полегшення для читача візуалізації змісту.

Загальнопоширеним є наступне розуміння: ілюстрації (від латинського *illustratio* – освітлюю, пояснюю) – це малюнки до літературних творів (казок, байок, оповідань, романів), які розкривають і доповнюють їх зміст, допомагають краще їх зрозуміти, запам'ятати, чіткіше уявити образи.

Майстрами у створенні ілюстрацій вважаються такі художники, як: К. Трутовський, Д. Кардовський, Є. Кибрик, І. Іжакевич, О. Кульчицька, Х. Данченко та інші.

Ілюстрації допомагають образно розкривати зміст літературних творів, впливати на розвиток дитячої уяви, пам'яті. Високохудожні ілюстрації значно полегшують роботу педагога, особливо на уроках розвитку зв'язного мовлення. Роллю та значенням ілюстративного матеріалу не могли не зацікавитися науковці, психологи, учені. За часів радянської педагогіки проблемою цікавилися В. Бейлінсон, Д. Зуєв, Г. Донський. Пізніше – І. Нілова, В. Горпинюк, Б. Карлаварис, Т. Проданович.

Заслужують на увагу розмірковування О. Леонтєєва щодо ролі наочного матеріалу в навчальному процесі. Психолог виділяє такі його функції: опора внутрішніх, розумових дій, які виконує учень у процесі засвоєння; конкретизація уявлень.

Р. Радованович виділяє наступні функції:

- педагогічна;
- соціально-ідеологічна;
- психолого-мотиваційна;
- естетико-ілюстративна.

Ілюстрація, за переконаннями вченого, є ефективним засобом соціалізації дитини, вона сприяє формуванню певних розумових операцій, позитивних мотивів навчання, пізнавальних потреб та інтересів; розвиває естетичний смак.

Виходячи з вищезазначеного, можемо твердити, що ілю-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

стративний матеріал має повноцінно реалізувати триєдину мету уроку: навчальну, розвивальну та виховну.

Навчальна або інформативна функція ілюстрацій полягає в тому, що вони можуть виступати носієм знань, тобто можуть мати самостійне інформативне навантаження, допомагати розкривати основні теоретичні відомості, доповнювати й конкретизувати їх і таким чином значно підвищувати ефективність засвоєння навчального матеріалу.

Розвивальна функція як домінантна в умовах особистісно зорієнтованого навчання передбачає такий вплив демонстраційного матеріалу на учня, який забезпечує:

- формування загальнонавчальних умінь і навичок;
- розвиток психічних процесів;
- розвиток логічного, критичного, аналітичного й творчого мислення.

Виховна функція ілюстрацій націлює на розвиток засобами наочності потреб, емоцій та почуттів учнів, на формування системи цінностей. Репродукції картин художників, естетично виконані малюнки – важливий засіб морального та естетичного розвитку учнів.

Можна сказати, що ілюстративний матеріал зокрема, а наочність в цілому покликані забезпечувати емоційно-позитивне тло навчання, формувати інтелектуальні почуття, розвивати жагу до пізнання, реалізуючи при цьому мотиваційну функцію [1, с. 3-4].

У науці ілюстрації класифікують за різними ознаками (за змістом закладеної думки, характером наочного образу). Так, Г. Донський у своїх дослідженнях користується наступною класифікацією: зображення, що з фотографічною точністю відображають конкретні предмети і явища; образно-опосередковані зображення, які представляють об'єкти навколишньої дійсності через сприйняття художника; схематично опосередковані (передають зв'язки, властивості, ознаки предметів за допомогою умовних знаків).

В. Ривчін, відомий дослідник проблем оформлення підручника, пропонує поділяти ілюстрації на такі групи: описові реально-предметні зображення, предметно-образні, образно-понятійні, понятійні ілюстрації.

За жанровими ознаками розрізняють: предметні ілюстрації, художньо-образні (сюжетні), документальні, технічні ілюстрації, карти, діаграми, схеми, плани, креслення, інструктивно-методичні ілюстрації, графіки, символічні (декоративні) ілюстрації.

У системі «текст – ілюстративний матеріал» зображення поділяють на ті, які пов'язані безпосередньо з текстом і ті, які наочно зображують те, про що йдеться в тексті, конкретизують його, поповнюють відсутній у тексті матеріал.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

На думку югославських дослідників-педагогів, наочність має бути «...сучасною, художньою і педагогічно доцільною. Вона повинна впливати на учня як в естетичному, так і в інтелектуально-освітньому плані, бути виразною, розумною та цікавою» [2, с. 178].

Як зазначає М. Пентилюк, під час підготовки до уроку вчителю рідної мови слід урахувувати, що процес формування мовленнєвих умінь і навичок проходить кілька етапів:

- 1) кумуляції;
- 2) мотивації;
- 3) усвідомлення;
- 4) тренування;
- 5) узагальнення.

Ми вважаємо, що на всіх цих етапах використання ілюстративного матеріалу може бути доречним і виправданим. Підтвердження цього знаходимо у працях Є. Пасічника, який стверджував, що наочність може використовуватися на всіх етапах вивчення теми уроку [6, с. 355].

Під час кумулятивного етапу за допомогою вчителя учні нагромаджують лінгвістичні знання (уроки вивчення нового матеріалу): вони засвоюють визначення, правила й формують своє розуміння мови як єдиного структурного цілого, що складається із взаємозв'язаних елементів.

Так, здійснюючи знайомство учнів зі світом звуків (вивчення фонетики), учитель не може оминати пояснень щодо особливостей творення звуку в мовному апараті людини. І в нагоді стануть ілюстрації, які чітко демонструють рух видихуваного повітря, визначають роль щік, зубів, язика, піднебіння та інших органів.

На етапі мотивації вчитель забезпечує мотивуючий вплив на учнів лінгвістичної теорії, активізує їх практичну діяльність у застосуванні вивченого й розвиває номінативні уміння. Приміром, під час повторення частин мови у 5-ому класі доречно використати ілюстрації, які вимагали б не лише їх споглядання, коментування побаченого з використанням тих чи інших лексем, а й визначення слів певної частини мови, які мають ілюстративне зображення, запис їх у зошит, введення в речення, складання тексту.

Етап мотивації охоплює уроки закріплення знань, коли учні інтенсивно засвоюють теоретичний матеріал і формують номінативні вміння. Етап усвідомлення пов'язаний з опрацюванням правил-орієнтирів, текстів-зразків, опорних блочних схем, ілюстрацій, спрямованих на перехід від номінативних до комунікативних умінь та навичок.

Під час етапу усвідомлення вчитель домагається повного розуміння суті того мовного явища, яке вивчається, розкриває

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

його функцію й виражальні можливості. Засвоєнню знань допомагають таблиці-опори, конспекти-опори, правила-орієнтири, ілюстрації-орієнтири. Так, пояснюючи учням особливості лексики, зокрема антонімів, учитель може спиратися на яскраві ілюстрації, які надовго закріпляться в уяві учнів і будуть викликати певні асоціації.

Зумовленим і виправданим є застосовування ілюстрацій і під час тренування, відшліфовування набутих умінь, знань і навичок, розвитку творчих здібностей. Паралельно зі звичними індивідуальними картками, які містять чітко визначену умову виконання, на сучасних уроках мови доречно вживати й картки-ілюстрації. Наприклад, використовуючи певні тематичні ілюстрації (світ природи, пори року, національні чи традиційні свята) під час вивчення синтаксису, ми можемо поставити перед учнями завдання скласти прості чи складні, односкладні чи двоскладні, поширені чи непоширені, ускладнені чи неускладнені речення, визначити головні та другорядні члени речення, пояснити пунктограми та орфограми.

Незамінними будуть ілюстрації під час визначення вчителем творчих завдань, таких як: складання діалогів, есе, творів-мініатюр, творів-описів чи роздумів. На уроках розвитку зв'язного мовлення доцільно використовувати копії відомих полотен живопису, адже вони будуть впливати на свідомість учня не лише інформативно, образно, а й емоційно, формуючи тим самим естетичні чуття, смак, стиль, нахили й певні вподобання, стимулюючи й активізуючи розвиток усного чи писемного мовлення.

Ми вважаємо, що без демонстраційного матеріалу не обійтись на уроках закріплення й систематизації вивченого. Його використання дасть змогу підбити певні підсумки, з'ясувати, якою мірою діти оволоділи викладеним вчителем та авторами підручника навчальним матеріалом. Крім того, цілком можливо творчо урізноманітнити урок, зробити його більш насиченим, незабутнім, навіть вражаючим.

Так, після вивчення такого розділу мовознавства, як фразеологія, можна провести своєрідне узагальнення у вигляді вікторини: учням демонструються ілюстрації або малюнки, які відображають конкретний фразеологізм; завдання – пригадати й озвучити стійкий вислів, пояснити його значення та провести паралелі із сучасним життям.

Закріплюючи з дітьми вміння визначати та розрізняти якісні, відносні та присвійні прикметники, можна відправитися в уявну подорож Кримом чи берегами Чорного, Азовського морів, заповідником Асканія-Нова чи навіть Херсоном. Таку подорож вдало доповнять ілюстрації чи фотознімки як в окремому (роздатковому) своєму вияві, так і узгодженому презентаційному, у вигляді слайдів. Подібні подорожі-прогулянки не лише

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

нагадують нашим учням відомі всій Україні і нам, херсонцям, місця, а й будуть формувати патріотичні почуття, розвиватимуть уяву, нестандартне, критичне мислення, логічність, аналітичні вміння й навички. Якщо правильно побудувати й обміркувати всі етапи уроку-подорожі, то можна не сумніватися в його результативності й, безумовно, цінності.

Демонстраційний матеріал може логічно доповнити пізнавальні вправи, ситуативні чи ігрові завдання, допомогти в організації групової, пошуково-дослідницької або творчої роботи на уроках української мови.

Вивчаючи дієслово, його граматичні ознаки, можна запропонувати учням виконати вправи, що будуть підкріплені ілюстраціями страв. Завдання можуть бути різними, але всі вони повинні бути націлені на тему уроку, його мету. Приміром, учні можуть описати етапи приготування тієї чи іншої страви за фотознімками, використовуючи дієслова певної форми, часу, виду, стану; можуть самостійно скласти рецепт відомої страви національної кухні. Доречними будуть інтеграції в географію (страви інших народів), історію (історія виникнення страви, її розповсюдження), трудове навчання (безпосереднє приготування). Тут уже все залежить від цілей, які ставить перед собою й дітьми вчитель. Вважаємо, що на таких уроках важливо правильно розставляти акценти. Недоцільно просто розглядати яскраві й кольорові ілюстрації чи фотознімки, висловлюватися з приводу смакових якостей страви, – доцільно прийти до розуміння ролі й значення дієслів, їх граматичних особливостей. Тільки так діти зрозуміють, що мова не є окремим явищем, окремим продуктом суспільства, а навпаки, тісно переплітається з нашим повсякденним життям.

Українська література як шкільний предмет є багатофункціональною та інтегральною за своїм призначенням. І найважливішим завданням для вчителя-словесника є забезпечення ідейно-естетичного впливу художніх творів на учнів, використання їх високого потенціалу з метою формування всебічно розвиненої особистості, громадянина України, якому притаманні висока культура, широкий кругозір, творчі здібності, загальнолюдські цінності, високі моральні ідеали [6].

У досягненні визначеного завдання значущу роль грає сам художній твір як продукт творчої діяльності письменника, слово вчителя, критика чи літературознавця, наочний, демонстраційний матеріал.

Оскільки українська художня література як мистецтво слова нерозривно пов'язана з багатьма галузями духовного життя людини, такими як живопис, графіка, кіно, на уроках літератури доречно й необхідно використовувати різні види наочності. Ілюстративні, презентаційні, фрагментні (вистава, кіно) матері-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

али допоможуть вчителю простягнути місточок від учня до письменника, розвинути творчу уяву школяра, розкрити образний світ твору, викликати емоції. Саме в збудженні роздумів, спонуканні до формування власних переконань полягає виховний аспект сучасного уроку літератури. Адже дуже важливо не лише дати учням певну інформацію про письменника, історію написання твору, його образну систему, а й емоційно схвилювати їх, викликати розмірковування про життя, допомогти визначити власну позицію, навчити зіставляти, порівнювати, аналізувати, підсумовувати.

Сухий виклад матеріалу мало кого підштовхує до власних пошуків, звершень та досягнень. Цікаве ж наповнення, добір різних прийомів та методів, використання демонстраційного матеріалу, ІКТ, навпаки, допоможе захопити увагу учнів.

Сприйняття учнями твору літератури нерідко вимагає попередньої підготовки, яка спрямована на те, щоб збагатити свідомість учнів відповідними асоціаціями, закласти певний фундамент. Дуже важливо формувати в учнів емоційну сприйнятливність, розвивати уяву, асоціативне мислення. Саме завдяки цим умінням вони зможуть глибоко сприймати твір, аналізувати його, висловлювати власне ставлення до прочитаного, обстоювати свої переконання. На нашу думку, емоційну сприйнятливність якраз і формує використання вчителем ілюстративного матеріалу.

До малюнків та ілюстрацій, творів живопису педагог може звертатися на уроках будь-якого типу. Особливо доречними вони можуть бути під час вивчення життєвого шляху письменника, знайомства з його твором, закріплення набутих знань з теми.

На уроках – знайомствах з визначними постатями класичної літератури художні картини допоможуть учителю відтворити колорит епохи, у яку жив і творив письменник, а значить, сприятимуть глибшому розумінню його прагнень і переконань, проникненню в його творчість.

Під час вивчення твору, особливо в 5-6 класах, у нагоді можуть стати ілюстрації, створені як відомими художниками, так і самими учнями. Здійснюючи читання розділів великих оповідань чи повістей, можна паралельно організовувати міні-виставки, а, узагальнюючи знання з вивченої теми, провести на основі малюнків вікторину чи гру («Впізнай героя», «Калейдоскоп» (учням пропонується впорядкувати ілюстрації відповідно до сюжету).

Оскільки література й образотворче мистецтво типізують одні й ті ж явища, їх зразки (твори) можуть бути тематично спорідненими. Цю спорідненість можна вдало використати на уроках літератури для учнів 8-11 класів. Так, Т. Г. Шевченка не

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

слід вивчати лише як поета. Відомо, що в цій особі поєднався як талант письменника, так і талант художника. Тому неможна лишити поза увагою його картини «Місячна ніч на Косаралі», «Катерина», «Ворожка». А перед учнями доречно поставити завдання дослідити дві сторони діяльності великого митця й дати власну оцінку його творчості.

До живопису можна звертатися і з метою формування в учнів теоретико-літературних понять, особливо тоді, коли розглядаються стильові особливості романтизму, реалізму.

Чим старші учні, тим більше з ними можна говорити про характер художнього зображення (як словесного, так і живописного), визначати тему та ідею, сюжет твору, портретні деталі, мистецький напрям, індивідуальний стиль, символіку. Звичайно, особливості аналізу картини зумовлюються й дидактичними умовами, метою уроку. Тоді, коли учні пишуть твір за картиною, вона може розглядатися дуже детально, на звичайних уроках увага вчителя та учнів, як правило, акцентується лише на окремих її сторонах (тематична основа, стильова своєрідність). Проте аналіз завжди має проводитися в єдності змісту й форми.

Найчастіше суть полотна розглядається лише з погляду ідейно-тематичного змісту. Поза увагою лишається художня сторона твору. Таким чином, зміст відривається від форми, і високохудожній мистецький твір перетворюється на голу ілюстрацію до твору письменника [6]. Треба все ж таки з'ясувати не тільки тему картини, але й визначити, який настрій вона викликає, яким є її основне звучання, завдяки чому вона його набуває. Слід звертати увагу учнів на те, що в кожній картині колір допомагає втілити не лише той чи інший задум митця, а й показати ставлення автора до зображуваних явищ, подій. Адже колір у мистецтві – це те ж, що й звуки в музиці, слова в літературному творі.

Варто наголосувати, що в художника й письменника різні можливості у змалюванні життєвих явищ. За допомогою слова легко передати все, що можна побачити, почути, уявити. Таких широких можливостей немає в майстра пензля. Це стосується й особливостей змалювання персонажів, героїв твору. Ілюстрації тут не можуть бути зразком для сприйняття, адже літературний образ ніколи не може мати адекватного аналога в живописі, графіці.

Вдало підібраний демонстраційний матеріал допоможе дітям у сприйнятті твору письменника, сприятиме творчій активності учнів тоді, коли поєднуюватиметься з глибоким розумінням тексту. Якщо використання ілюстрацій проводиться в плані аналізу, то цілком може сприяти глибокому усвідомленню літератури та її художньої специфіки. Доречними будуть такі

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

запитання: який епізод твору ілюструє художник? На яких деталях чи образах він робить акценти? Порівняйте ілюстрацію з ілюстраціями до цього ж твору інших художників. Кому з них, на вашу думку, вдалося глибше проникнути в психологію героїв, в особливості художнього зображення письменника?

У будь-якому випадку на уроці літератури не повинно бути стандартизації і шаблону. Навпаки, чільне місце має займати новизна, оригінальність, відхід від традицій, переборення стереотипів.

Викладання літератури вимагає від педагога високої майстерності, обдарування і, безумовно, творчого ставлення до предмета. Відома артистка Наталія Ужвій не випадково порівнювала уроки словесника з п'єсою-мініатюрою, у якій учитель виступає як і автор тексту, і як режисер-постановник, і як артист. На її думку, кожен урок літератури є своєрідною прем'єрою. І оскільки мистецтво не терпить мертвих форм, холодних, абстрактних, не прийнятих почуттям ідей, учителю доведеться весь час перебувати у творчому пошуку.

Підсумовуючи, можемо сказати, що ілюстративний матеріал, як вид наочності, покликаний забезпечувати емоційно-позитивне тло навчання, формувати інтелектуальні почуття, розвивати жагу до пізнання, реалізуючи при цьому мотиваційну функцію; ілюстрації та малюнки допомагають образно розкривати зміст літературних творів, впливати на розвиток дитячої уяви, пам'яті; високохудожні зразки можуть значно полегшити роботу педагога на будь-якому етапі уроку будь-якого типу, особливо на уроках розвитку зв'язного мовлення; ілюстрація є ефективним засобом соціалізації дитини, вона сприяє формуванню певних розумових операцій, позитивних мотивів навчання, пізнавальних потреб та інтересів, розвиває естетичний смак.

Література:

1. Алямовская Г. В. Проблемы использования цвета в учебниках // Проблемы школьного учебника. – Вып. 10. – М., 1982. – 240 с.
2. Ворона І. Українська дитяча ілюстрація повинна бути оригінальна / І. Ворона // Книжковий клуб. – 1999. – № 21-22. – С. 18-20.
3. Кодлюк Я. Ілюстративний матеріал як структурний компонент шкільного підручника // Рідна школа. – 2003. – № 12. – С. 26-29.
4. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах / За редакцією М. І. Пентилюк: Підручник для студентів-філологів. – К.: Ленвіт, 2000. – 264 с.
5. Мозгова Л. Літературно-гендерна наочність як чинник формування гендерно-літературної компетентності старшокласників // Диво-слово. – 2011. – № 11. – С. 10-14.
6. Пасічник Е. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. – К: Ленвіт, 2000. – 384с.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

7. Симоненко С. М. Психологія візуального мислення: стратегіально-семантичний підхід: монографія / С. М. Симоненко. – О.: Півд. наук. центр Академії пед. наук України, 2005. – 320с.
8. Форми навчання в школі / За редакцією Ю. І. Мальованого. – К.: Освіта, 1992.
9. Фролова Т Организация работы учащихся с наглядными средствами обучения на уроках украинского и русского языков // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2012. – № 1. – С. 51-53.
10. Цимбалюк О. Виховні можливості текстового і ілюстративного матеріалу букваря // Початкова школа. – 2008. – № 11. – С. 3-5.

Хоменко Є. М.*

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ І ПОЗАКЛАСНИХ ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті узагальнюється досвід і даються рекомендації щодо використання мультимедійних технологій на уроках і позакласних заняттях з фізичної культури.

Пріоритетним завданням системи фізичного виховання у світлі рекомендацій Національної доктрини розвитку освіти в Україні та в низці дотичних державних документів і програм визначено формування відповідального ставлення людини до власного здоров'я. Сьогодні для підвищення ефективності навчально-виховного процесу ЗНЗ починають усе більше використовувати мультимедійні методи навчання. На жаль, ці технології охоплюють навчальний процес із гуманітарних предметів. Застосування ж мультимедійних технологій на уроках фізичної культури й позакласних заняттях складає незначну частину. Практично не створюються мультимедійні продукти для використання в шкільній фізкультурній освіті. Крім того, слабе фінансування не дає можливості оснастити спортивні зали необхідним обладнанням [2].

Сучасний стан означеної проблеми привертає увагу вчених і педагогів-практиків: Ю. Курнишева, В. Богданова, В. Пономарьова, А. Соловова та ін. Місце мультимедійних засобів серед інформаційно-комунікаційних освітніх технологій достатньо детально висвітлено в освітніх технологіях Г. Селевко та працях інших авторів. Але, незважаючи на це, проблематика використання мультимедійних технологій у фізичному вихованні школярів потребує детального опрацювання.

Отже, метою статті є уточнення особливостей використання мультимедійних технологій на уроках і позакласних заняттях з фізичної культури.

Сучасний урок неможливо уявити без використання мультимедійних технологій, вони так чи інакше вплітаються в структуру уроку, наповнюючи його ілюстративністю, інтерактивністю, сучасністю, тим самим підвищуючи якість навчання, мотивацію учнів, успішність навчально-виховного процесу.

---

* © Хоменко Є. М.